

גיליון מס' 484 פרשת דברים
תשפ"ב שנה עשירית

הופיע ויצא לאור "קובץ גליונות"
מורחב ומיוחד לימי בין הזמנים
ניתן להשיגו ברחבי הארץ
במוקדי ההפצה וכן במייל:
k.gilyonot@gmail.com

לברור על מוקדי ההפצה: 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

ביאור רבינו בדברי הגמ' - שלא בירכו בתורה תחילה
"ואלמלי לא הדפסתי כל הספר רק בשביל זה די"

בטעמא דקרא לפ' בלק (ספכ"ד) כתב רבינו: במדבר"ר פכ"ב שנו רבותינו שי חכמים עמדו בעולם, א' מישראל וא' מא"ה אחיתופל מישראל ובלעם מא"ה, ושניהם נאבדו מן העולם כו' למה שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם. וקשה איך אפשר לחטוף בעצמו חכמה הא כתיב כי ה' יתן חכמה וגו', יהב חכמתא וגו', [והרי אחיתופל גדול בתורה הי']. אבל י"ל שכבר הבטיחו חז"ל (מגילה ו') יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, ולכך כל המתיגע בתורה זכותו שידע ויחכם, אבל אם אין לומד בדרך שהקב"ה רוצה, כגון הלומד בט"ב ובימי אבלות, או בליל שבת לאור הנר, או לאור שנעשה באיסור ע"י ישראל, או שלומדים ומהרהרין ד"ת במקומות האסורין בהרהור, או באמצע התפלה, וחזרת הש"ץ, וקדיש, שכ"ז אסור ע"פ דין וכה"ג, כ"ז נקרא שחטפו החכמה לעצמן ולא מהקב"ה, ולכך חכמה כזו לא תצלח (וכעין שאמרו בגמ' שלא בירכו בתורה תחלה), (וכמדומה שקצת מזה שמעתי). עכ"ל רבינו זללה"ה. [וראה בראשית חכמה שער הקדושה ספ"ד שכתב: ונראה לי שעל זה כוון רבי יהודה ואמר אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו שיהיה עמלו בתורה נחת רוח ליוצרו לאפוקי אם עוסק בתורה בשעה שאין חפץ להקדוש ברוך הוא בתורתו בבחינות האמורות אז ודאי אין נחת רוח להקדוש ברוך הוא בתורתו מוטב לו שלא יעסוק בתורה].

ובדעת נוטה החדש (פ' מטות עמ' תקע"ט) הגדיר רבינו את הדברים יותר וז"ל: **בוודאי בלעם חכם גדול הי' שלכן זכה לנבואה, שאין השכינה שרוי' אלא על חכם שבאומות, ומ"מ כיון שהחכמה לא בא לו על ידי תפילתו ומעשיו הטובים, אלא על ידי יגיעתו בדרכי החכמה, אם היגיעה אינו על פי דרכו ורצונו של הקב"ה נקרא שחטף מעצמו והיא לא תצלח, וזה שייך גם גבי גוי כי יש הרבה דברים שגם הגוי מוזהר.**

והנה אף שרבינו היה רך כקנה לכל אדם, מ"מ בד"ת לא נשא פנים לאיש, ואין ספור דוגמאות לכך, ובסוגיא זו יש דוגמא מעניינת לזה מרבינו זצ"ל, בפרט שהוא כרכא דכולא ביה בדרכי התורה והליכות קנייניה, ואמרתי לזכות בה את הרבים ולהציגה לפניכם, שחכ"א זצ"ל השיג הרבה על דברי רבינו שמבואר בחז"ל שאחיתופל לא היה לו יראת שמים, והיתה טינא בליבו, ונתקלקלו אצלו יסודות האמונה, ואיך אפשר לומר שבגלל עניינים אלו שמנה רבינו נכשל ונידרדר כ"כ, והאריך בקושיותיו עד שביקש מרבינו להשמיט הדברים..., ורבינו זיע"א השיב כנגדו בעוז בדעת נוטה הנ"ל הערה 59, וז"ל: **במחילת כבוד תורתו לא ירד כלל למש"כ, לא כתבתי שאחיתופל למד לאור החשמל, וגם לא כתבתי שהלומד לאור הנר אין לו חלק לעולם הבא, לא באתי אלא להסביר מה זה חטף חכמה שהכונה שאין למד כרצון הקב"ה והבאתי דוגמאות, גם אין צריך שיהא כל לימודו כן, אלא כיון שאם אירע דבר האסור לא היה מקפיד על זה, א"כ כל לימודו נחשב שחטפה לעצמו ולא למדה כרצון הקב"ה, ובאחיתופל היה דברים אחרים כיו"ב, וזה גרם לאחיתופל בסופו שבא למינות וכל דבר, ואילו היה לומד כרצון הקב"ה בלי שום איסור לא היה מגיע לידי כך ופשוט, וחלילה לי להשמיט זאת, ואלמלי לא הדפסתי כל הספר רק בשביל זה די.**

בימים אלו בהם כלל ישראל שרויים באבל על הריסת המקדש ומיעוט התורה ואבדן חכמיה, מתעורר שבעתיים הצורך להתחזק בסיבות שגרמו לחורבן, ורבינו זצ"ל אחים לן בהספידא בדבריו המשובבים לב ונפש, שזהו **כעין שאמרו בגמ' (נדרים פ"א א') שלא בירכו בתורה תחלה, לטהר ליבנו ונפשותינו בדרכי הלימוד, אולי יחוס וירא ד' משמים, וישיב שופטינו כבראשונה, ויעמוד כהן לאורים וב"א.**

*

בנוגע להבדלה בט"ב לחולה כתבנו בגליון שעבר, שרבינו ז"ל אמר שיש דעות שאשה פטורה מהבדלה כל השנה, והנה במ"ב סי' רצ"ו סקל"ה הביא דלפי מה שנהגו הנשים שלא לשתות מכוס הבדלה בלאו הכי אינה יכולה להבדיל שהרי אינה יכולה לשתות הכוס, וכתב שיש להקל בשאין לה ממי לצאת דאז בע"כ תבדיל לעצמה ותשתה כדי שלא לבטל מצות הבדלה.

אמנם לא נתפרש במ"ב הטעם למה אינם שותות מכוס הבדלה [ובמקור הדברים בשל"ה הביא מס' תולעת יעקב הטעם ע"פ קבלה], ומרגלא בפי רבינו לומר שאומרות שאם שותות יצמח להם זקן [ובארוחות רבינו ח"א עמ' רמ"ג כתב כן בשם הקה"ל], ובס' הבדלת מרא"ש (עמ' תצ"ב) נדפס מכתב מרבינו: **יבדיל לעצמו וישתה היין ולא יתן לה שלא יצמח לה זקן, ושאל לרבינו מה המקור לכך, והשיב רבינו: הרשב"א כתב שאפילו מפני אלף ראיות אין לבטל מה שאומרות הזקניות.** ודברי רבינו מלמדים לאנוש בינה, שאף שבספרי המנהגים הציעו כמה טעמים לאיסור הן ע"פ קבלה והן ע"פ דרוש, ואילו רבינו דרך קשתו בעוז בטהרת נפשו ולא הסכים לבטל טעם ש'פחות נראה' - מכח דברי הרשב"א הידועים, [אגב יש שצינו לעובדא מהחזו"א, והעובדא היתה שראה אב אחד שנלחץ מאד מזה שביטו הקטנה נדחקה ושתתה מהיין, ומרן הרגיעו ואמר לו שמי שיש לו זקן שותה ולא איפכא, ובנו ע"ז תילי תילים של סברות, ואכמ"ל].

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית מ' ברכה רבקה רוזנברג ב"ר שלמה אריה ע"ה

היומן

יום רביעי יג אב תשע"ח
מרן עשה סיום על ספר התהילים, והתחיל עוד פעם את הספר תהילים, עד היום היה מרן אומר פרק ליום ועכשיו עד עשרת ימי תשובה אומר מרן עשרה פרקים ליום ובעשרת ימי תשובה יגיד כל יום את כל ספר התהילים.

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו "ארוחות יושר"
יד. מצוה לעמוד בשעת קדיש (סי' נ"ו ס"א) וגם בכל דבר שהקהל נוהגין לעמוד אפ"י אם הוא חומרא בעלמא מי שיושב הרי הוא פורש מן הצבור ומבזה כבוד שמים וגם עובר על מה שאמרו (דא"ז פ"ה) אל תהי יושב בין העומדים.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', **נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת** מרבינו.

שְׁנַיִם קְדֻמוֹנִיּוֹת

יריעה היסטורית ונדירה על התעסקותו של רבינו ולימודו בתורת הנסתר

מקוצר המקום אנו מביאים רק חלק קטן מתוך המאמר

(העוסק בלימוד הנסתר, בקיאותו של רבינו בזוהר הקדוש, ספרי הקבלה שברשות רבינו, כתיבת ספרי הבהיר וריאאל המלאך)

ספרי בעל הלשם' הקדוש זי"ע

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

כעת בדיבור, הוא לא הסכים לדבר מאומה, גם לא ברמז, עד שגמר את הלימוד בספר, ואחרי שסגר אותו השיב לשאלה".

"כאמור, במשך עשרות שנים נהג רבינו זצ"ל בהסתרה זו, אלא שהיו פעמים בודדות שחשב שאין איש בבית והשאיר את הדלת פתוחה, מאותם פעמים הבחנתי במעשהו כן".

"זאת ועוד, כבר כילדים צעירים היינו רואים כי מפעם לפעם משתנה הספר בפניה ההיא, ומתחלף בספר אחר, או אז הבננו כי יש דברים בגו". מוסיף רי"ש לספר, כי אחרי הסתלקות הרבנית ע"ה, עבר להתגורר בדירה צמודה, ובבקרים הראשונים לבואו הבחין בהנהגה זו של רבינו - אותה כבר הכיר - והמתין חוץ לדלת עד שיגמור את הלימוד, אך בהמשך הזמן רבינו נטה אליו חסד והכיר לו טובה ולא סגר בפניו את הדלת, וברוב ימיו, הזדמן לדבר אודות הסבא הקדוש בעל הלשם, ורבינו פנה אל בנו רי"ש ואמר לו -

הלמדת פעם בספריו? משהשיב בשלילה, אמר לו בוא ואלמד אותך כיצד לומדים בו. אך לא אסתייע מילתא.

תמונה נדירה: מגיף את תריסי הבית

כדי שלא יביטו מחוץ המקובלים המתחזים

יריעה מיוחדת ניתן להקדיש אודות התייחסותו של רבינו למקובלים שונים שהתרבו בדור האחרון, ותחת כסות של מביני מדע ויודעי עתידות גורמים הרס ומכריעים בדברים שאין להם יד ושם בהם. ונביא בקצרה. בשלושים שנותיו האחרונות, כשהחלו לבוא אל רבינו רבבות איש לעיצה ולברכה, רבים מהם היו מספרים בפניו על "מקובל" פלוני שהורה להם לתת סכומי כסף כפדיון נפש, או על "נסתר" פלוני שהודיע על חרם באם לא יישמעו לצדקות שדורש, ועל אחרים שהכריעו לבטל שידוכים מחמת חוסר התאמת שמות, בעיות בכתובה, רוחות ושדים רעים, טיפות שונות המועילות כשיקוי ומרפא, קמיעות ועין רעה, כאלה ואחרים, בדרך כלל היה מבטל מכל וכל את כל הדברים, והיה מרגיע את הפונה ואומר לו שהכל הבל וריק.

משנתו של רבינו היתה ברורה: על הרב לפסוק רק מתוך שולחן ערוך, בין בעניני שמות, ובין בשלום בית או בכל תחום אחר. ולא מתוך דמיונות של ידיעות או כוונות כאלה ואחרים. קל וחומר כשהוא מורה בכך לאסור את המותר ולהתיר את האסור, חלילה לשמוע לו.

כששמע על פלוני שנטול כסף על עצותיו וסגולותיו ביטל את כל דבריו. וכששמע על אחר המודיע כי אם לא יישמעו לו, רוחות ולילין ירדפו אותו, ביטל את הכל בצטטו את הפסוק (משלי כ"ו ב') 'פֶּצְפוֹר לָנוּד פְּדוֹר לְעוֹף יָן קָלֶלֶת חַמֶּם לוֹ תְבֹא'.

מקובל או מטורף

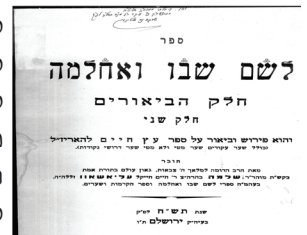
בענין זה סיפר רבי שיעה אפשטיין: פעם הזדמנתי עם רבינו לברית בה שימש כמוהל מקובל ידוע, והארץ מאוד בברכות המילה, רבינו לא הסתיר את מורת רוח וכשיצאנו התבטא עליו שלא כדרכו. שאלתי: והרי הוא צדיק מקובל, ומאריך בכוונות על פי תורת הסוד? חיך רבינו: אין לנו אלא דברי הגמרא. האומרת במסכת ברכות (דף ל"ג) אם שגורה תפילתו בפי ידע אני שהוא מקובל... שאר הדברים זה לא מקובל...

קביעות יומית היתה לרבינו ללמוד בספר הקדוש 'לשם שבו ואחלמה' אותו חיבר הגאון המקובל רבי שלמה אלישיב זי"ע זקינו של מרן הגרי"ש אלישיב - חמיו של רבינו. ברשות רבינו היו מספר מהדורות, הן את הספרים בהם למד אביו מרן הסטייפלר והן את ספריו שלו, ואחרי כן מהדורות חדשות יותר.

הנזיפה של הרב אלישיב

סיפר חתן רבינו הגר"ש שטיינמן שליט"א: שאחרי נישואיו סיפר לו חמיו - רבינו כמסיח לפי תומו, שאחרי נישואיו שלו ביקש מחמיו - מרן הרב אלישיב שישלח לו את כל ספרי הלשם' והסביר רבינו לחתנו כי ביקש את זה 'אע"פ שאני לא מבין בזה, אולי יבוא יום ואני אבין". לימים הזדמן רבי שרגא לבית הסבא מרן הרב אלישיב, ומרן העניק לנכד הגדול את כל ספרי הלשם שהיו אז תחת ידו, כי חלק מהספרים כבר אזלו ורק בהמשך השנים נדפסו שוב.

ואז אמר לו רבי שרגא 'טוב שיהיה בבית וכמו שאמר השווער שלי רבי חיים, שטוב שיהיה בבית אע"פ שלא מבין". כשסיים את דבריו הרים מרן הגרי"ש אלישיב את עינו והביט בו במבט של תרעומת, ואמר לו "ומה היה אחרי זה, הוא לא אמר לך!!!". כלומר, הרב אלישיב לא הסכים לאמירה כאילו ורבינו עדיין אינו מבין, אלא הבהיר כי זה לא נכון! בהמשך הזמן הבין טוב מאוד!!

על כריכת ספר לשם שבו ואחלמה משנת תש"ח: לה"ו, קיבלתי ממוח"ז (-מרן הרב אלישיב) שליט"א, במוצשב"ק פ' עקב כ"ג מנ"א תשל"ז לפ"ק, שרגא נח שטיינמן"

הסתרה שבתוך הסתרה

את רגעי הלימוד בספר הקדוש 'לשם שבו ואחלמה' מתאר לנו בחרדת קודש בנו רבי יצחק שאול קניבסקי, ממה שראו עיניו ולא זר: "אקדים כי מעולם אבי לא דיבר על סדרי לימוד אלו, וכשניסו לשאול היה נראה שאינו מרוצה שמדברים אודות הענין, אבל הרגישו עליו בהליכותיו וגם בתשובות שונות שהשיב שיש לו יד ושם בתורת הנסתר, והדברים אינם זרים לו".

וכאן עובר בנו הגרי"ש לתאר כיצד היה ההכנה לסדר לימוד הנסתר: "בכל בוקר היה אבי מורי משכים קום בעוד לילה, נוטל ידיו ומברך את ברכות התורה, לאחר מכן היה אומר בתחנונים את סדר 'תיקון חצות'. "אחרי כן היה קם ממקומו וניגש לעברה של רעייתו הרבנית ע"ה, בחדר השני, ושואל אותה: איזה יום היום בשבוע".

[את פשרה של שאלה זו, לא הבנתי וכנראה גם לא אבין, אך בודאי יש לזה קשר עם צורת הלימוד על פי היום בשבוע, וכך זה היה בקביעות טרם התחיל ללמוד בתורת הנסתר".]

"כשהיא השיבה, הוא ניגש לחדר והגיף את הדלתות, ולעיתים גם נעל אותם, ואז ניגש לקצה הארון והוציא משם ספר ועיין בו כרבע שעה, ונדמה לי שלמד בו דף ליום".

"באותם דקות לא היה מפסיק בדיבור. לעיתים קרה ואמא ע"ה ביקשה לשאול משהו דחוף באותם דקות, אבל הוא סימן עם היד שאינו מפסיק